

nawet wtedy
kiedy wiatr rozbiera z kwitnienia
i schną liście

Czas odmierza istnienie; czas, którego
rozlewisko, w alfabecie niepokoju / żyje od
wczoraj do jutra. Czasami jednak brakuje
słów, by opisać chwilę....

nawet wtedy
kiedy brakowało już odwagi wargom
dojrzałem szczelinę światła
i dopadł szept – nigdy nie może być za późno
Światło
Światła
Nadzieje

Światło symbolizuje Nadzieję, a Miłość?
Jakże piękne i bogate w swoim odcieniu
słowo: *do miłości dorastam* – pisze Autor – *a
ona ucieka w pierzaste obłokami niebo / roz-
wieszta wiosenne zasłony i gra w zielone /
figluje ze słońcem [...]*:

za poruszenie serca
za ściegi łączące kolejne dni i noce
za żywych którzy pokazali mi drogę ku śmierci
za ich milczenie mówiące wszystkimi językami
zrozumienia

Życie... jest wiosną, latem i jesienią (jak
zasuszone dwa listki z zapomnianej jesieni)
czasem zimą ze śniegiem budzącymi się drze-
wami. I nawet wiatr / milknąc / dobiega kresu.
Nasze życie to życie „dzień po dniu”. Wyr-
żenie to bardziej pretenduje do prozy życia,
jednak proza życia kieruje ku jej poezji:

i tak przemierzam dzień po dniu
stwarzając to co w nas
dawno zostało zrodzone
czasami pozostawiony ślad
dopomina się
ażebym przystanąć
i pojąć to
czego zrozumienie nie obejmie

W innym wierszu czytamy:

zachody i wschody
wślizgujące się
w przestrzeń nazwaną
życiem
wszak za drzwiami lasu
umieranie i narodziny
kołyska i trumna
w zieleni ustrojona oczekuje
zrozumienia
pocieszenia

Poezja jest pozostawionym śladem na tej
ziemi: pięknym i jakże wymownym:

zbyt wiele słów
przeszło obok
nie zostawiając
śladu
a wiersz
niezłownie
stawia pierwsze kroki
dotykaniem

ucząc się życia

czy:

coraz częściej zdania szukają wiersza
choć mrok i drogi wiodą w ciemne horyzonty
za którymi już tylko nawlekanie świtów
i pokorne wędrowanie
tak modlą się swoim życiem
i ciężkimi śladami

Jesień... jest nieuchronna, jeżeli dane jest
nam jej doczekać. „Jesień” jest darem, danym
nam czasem na wspomnienia:

garść nieba
z dzieciństwa
lnianych dni
omotanych wiatrem
uślaskanych słońcem

Drzewa, las – są odpoczynkiem i wy-
tchnieniem. Milcząco wysłuchują, Poeta pisze
o wzajemnej relacji: My i drzewa:

zapomniałem was drzewa moje
otulając polany moich snów
do których prowadziła nienasycona tęsknota

a winnym wierszu:

zapomniałeś o mnie lesie
i śpiew mój roztrwonileś
w igliwiu
nienasyconych wiosen
a powracających
z coraz większego oddalenia
zapomniałeś lesie
ścieżki poznania

Idąc za słowem poetyckim Jana Leończu-
ka w poszukiwaniu Nadziei każdy Czytelnik
może wybrać niepowtarzalną jej drogę, by ból
mając Nadzieję na świt, na promień słońca,
na kontakt z przyrodą. Ból niesiony w mil-
czeniu; refleksja pozostawiona w wersach i
Nadzieja... Nie jest aż tak bardzo widoczna,
ale trzeba starać się ją zawsze dojrzeć...

Dorota Szumilas

Wiersze pochodzą z następujących tomików Jana
Leończuka: *Zapomniałem was drzewa moje*.
Wybór wierszy z lat 1970-2000 / wybór i wstęp :
Teresa Zaniewska. Olsztyn, 2000; *Woronowska-
Wysocka Justyna: Akwarele*. Komentarz poetycki
Jan Leończuk. Białystok 2012.

Sztuka latania

Antologia *Flying Between Words* jest po-
szukiwaniem zakorzenienia w historii, języku
i źródłowości istnienia. Książka o tematyce
lotniczej wydana w serii *Contemporary Wri-
ters of Poland* w amerykańskim wydawnictwie
Dreammee Little City (Floryda: 2015) pod
redakcją Anny Marii Mickiewicz i Danuty

Błaszak, ambasadorkę kultury zajmujących
się promocją literatury polskiej za granicą,
stanowi unikatową pozycję o zasięgu między-
narodowym.

Publikacja posiada rys historyczny i po-
etycko-metafizyczny. Jest hołdem złożonym
rodzinom autorek antologii, przedwojennej
grupie wielbicieli lotnictwa, konstruktorom i
pilotom, zapomnianym zwykłym ludziom
tworzącym historię. Zawiera opowiadania,
wiersze i wspomnienia kilkudziesięciu pisarzy
z Polski, USA, Wielkiej Brytanii oraz przed-
stawicieli Polonii. W swoich utworach prze-
kazują emocje związane z pobytem na emi-
gracji, która stanowi budowanie i pracę du-
cha. Bogactwo treści, różnorodność tematów,
rzeczowość a zarazem wizyjność zapisu rze-
czywistości stanowią o wartości książki.

Dla autorów słowo jest Heideggerowskim
wydarzeniem, drogą do tożsamości, która
nigdy nie jest gotowa i ukonstytuowana,
przekraczaniem granic między światem
rzeczywistym i metafizycznym, jednostkowo-
ścią doświadczenia i uniwersalnością czasu.
Znaczenie lotu wyraża się w tańcu wielogło-
sowej partytury. Poezja splata się z historią:
„on earth You are so dull / but in heaven the
worlds are dancing and vibrating in You” *Na
ziemi Taki nudny jesteś / A w niebie światy w
tobie tańczą wibrująco*.¹ Historyczność ma
często znaczenie egzystencjalne i bywa sytu-
acją graniczną.

Szybowanie między słowami posiada
wymiar ontologiczny. Poeci stawiają pytania
o sens człowieczeństwa jak w wierszach
Agnieszki Herman: „insane guide of the
handicapped herd *Szalony przewodniku
kalekiego stada*”² [...] *I say it sounds gloomy-
Hitler, Stalin, Mao, Mówię brzmi posępnie –
Hitler, Stalin, Mao. [...] religions dipped in
blood, religie we krwi unurzane, [...] the scre-
am of fright as knife marks the future” Krzy-
kiem strachu jak nożem naznaczona przy-
szłość*,³ wznoszą się ponad przypadkowość
istnienia i własną skończoność w utworach
Alicji Kuberskiej: „I, insignificant human
being, in a transparent desert, traverse thou-
sands of miles, at a bewildering speed” *ja
,nieistotny ludzki byt na przezroczyściej pusty-
ni, przemierzam tysiące mil w zawrotnym
tempie*,⁴ ukazując mistyczne wyzbycie się
swojego ja i ekstatyczne zanurzenie w pogr-
niczu form i wcieleń: „she is a cloud / a lost
quill of a poem” *obłokiem jest zagubionym
piórem*,⁵ „my arm that is not a wing / leaving
the parachute handle with the right to cho-
ose... I am a stone” *ręka, którą nie jest skrzy-
dłem / uchwyt spadochronu z prawem do
wyboru / ...jestem kamieniem*.⁶ Twórcza wy-
obraźnia poetycka zapewnia pełną wolność
egzystencji, zgłębienie istoty rzeczy, umożli-
wia bezpośredni i zmysłowy ogląd świata jako
źródłowo-prezentującej naoczności. Sztuka
latania, oderwania się od ziemi wpisuje się w

(Dokończenie na stronie 20)